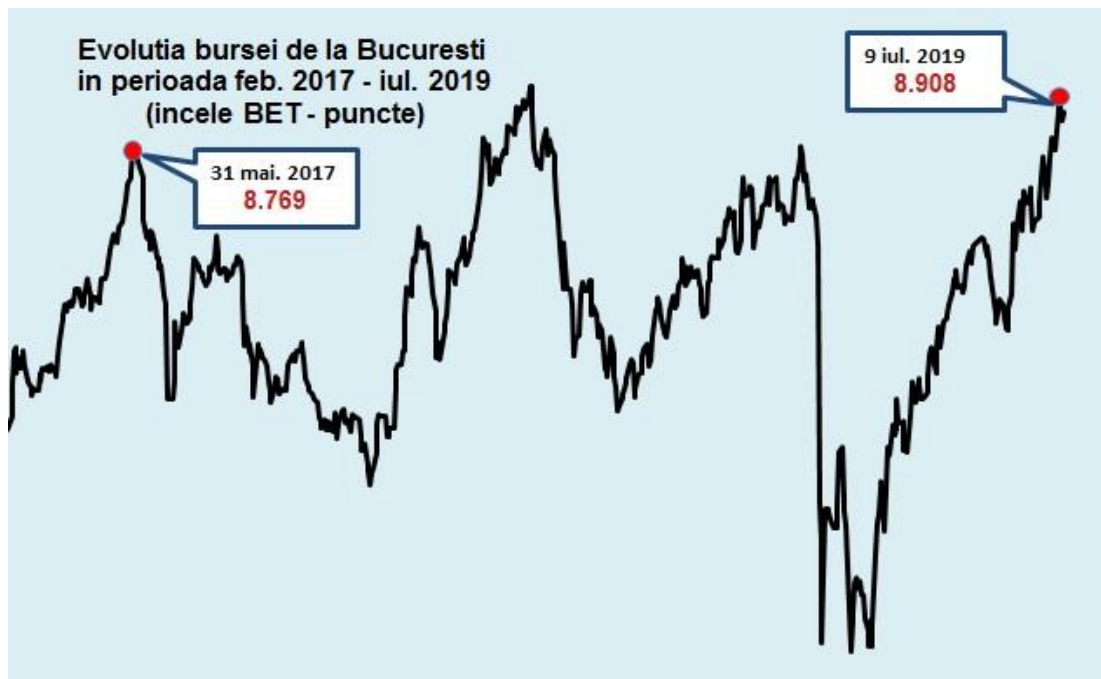

Care sunt mai rentabile, actiunile romanesti sau internationale?

In ultimii doi ani bursa de la Bucuresti a inregistrat o performanta mai modesta, in acelasi timp fiind caracterizata de multa volatilitate, venita atat pe fondul incetinirii cresterii economice interne (de la 6,9% in 2017 la 4,1% in 2018) cat si incetinire la nivel global, starea constanta de tensiune la nivel international, incertitudinile legislative aduse de OUG 114 si alte initiative de acest gen.

Toate aceste lucruri au speriat investitorii, mai ales dintre cei incepatori, astfel ca un numar insemnat de investitori s-au retras de pe piata, iar altii se gandesc sa investeasca pe pietele internationale, in cautate de randamente "mai atractive". Trebuie spus ca numarul de conturi ale investitorilor la bursa romaneasca s-a redus de la circa 62.000 la jumatatea anului 2017 la putin sub 54.000 la finele lunii martie 2019.

Intrebarea pe care si-o pun multi este: "mai merita investit pe bursa de la Bucuresti si ce alternative de investitii in actiuni internationale aduc randamente atractive?"

Raspunsul scurt la prima intrebare este clar: DA. Pe termene lungi de timp, de 15-30 de ani, investitiile in actiuni romanesti continua sa aduca randamente net superioare celor de pe pietele dezvoltate, dar si comparativ cu pietele emergente, dupa cum vom vedea in analiza urmatoare.

Am comparat randamentul adus de indicele bursei romanesti, BET, cu cel al altor pietele de actiuni la nivel international in perioada 1 mai 2002 - 9 iulie 2019 si am ajuns la urmatoarele rezultate:

curs de schimb	RON	EUR	USD
1-May-2002		3.0152	3.3445
9-Jul-2019		4.7269	4.2119
Randament actiuni (%)	RON	EUR	USD
Romania	12.0%	9.1%	10.5%
SUA	7.4%	4.7%	6.0%
Germania	8.2%	5.4%	6.7%
Piete emergente			5.2%
Piete global			4.3%

Mai sus puteti vedea o situatie comparativa a randamentelor exprimate in lei, eur si USD pentru evolutia actiunilor pe diverse piete.

Excluzand dividendele, in cei 17 ani si 2 luni, actiunile romanesti s-au apreciat in medie cu 12% pe an in RON sau 9,1% in EUR, echivalentul a 10,5% in dolari.

Daca la aceasta evolutie adaugam un randament estimat din dividende de 6-7%, rezulta ca actiunile romanesti au adus un castig anual de circa 18-19% in RON, sau echivalent 15-16% in EUR, o performanta extraordinara comparativ cu investitiile pe alte piete internationale.

Dupa bursa romaneasca, urmatoarea clasata in top, desi la mare distanta, este bursa din Germania, cu un randament echivalent in RON de 8,2% pe an (5,4% in EUR) excluzand dividendele si un randament total de circa 10,9% pe an echivalent in RON daca luam in calcul un randament din dividende anualizat de circa 2,7%.

O analiza privind dividendele pe diverse piete de actiuni puteti gasi in articolul urmator: <http://siblisresearch.com/data/global-dividend-yields/>

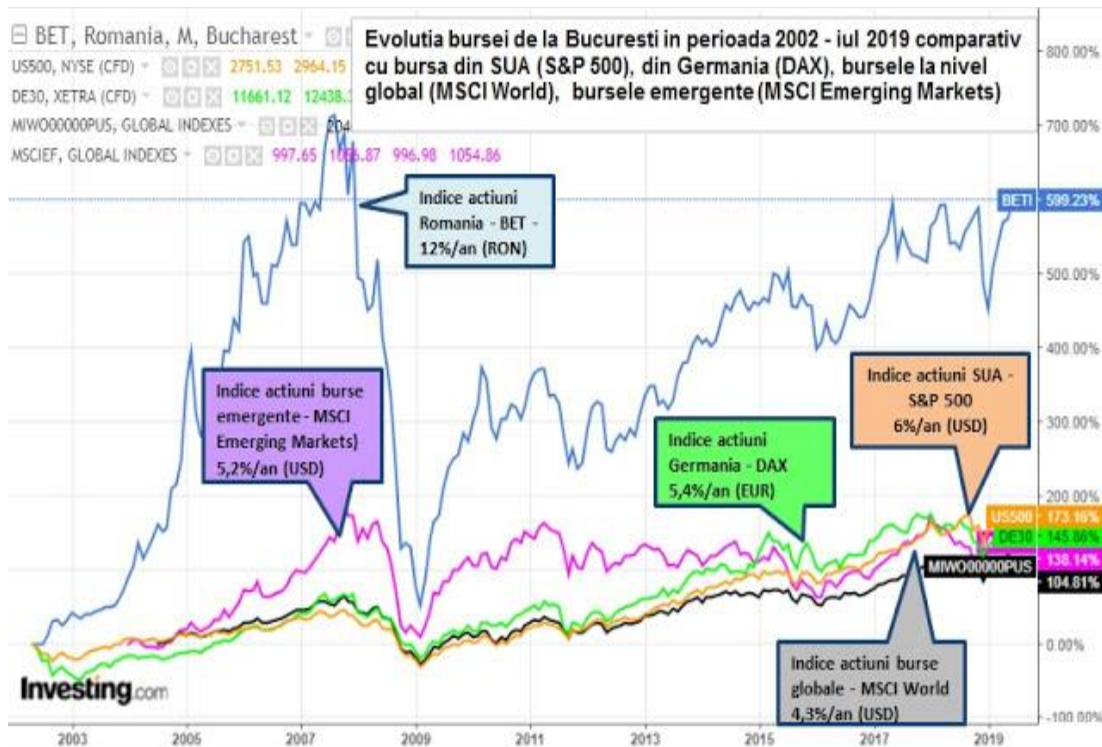
Bursa din SUA a adus in ultimii 17 ani un randament de circa 7,4%/an in RON la care se adauga dividende de circa 2%/an, adica un randament total anual de 9,4%.

Desi pietele emergente ar trebui sa aduca in teorie randamente mai ridicate decat bursele dezvoltate (precum SUA sau Germania) in ultimii 17 ani au avut o performanta mai slaba, respectiv s-au apreciat in medie cu 5,2% anual in dolari. La acest randament se adauga un plus de circa 2,8% din dividende, rezultand un castig mediu anualizat de 8% in dolari. Nu este o performanta rea, dar actiunile romanesti au adus un castig dublu.

MSCI World, este un indice care urmareste evolutia agregata a burselor din toata lumea. Practic indicele este un benchmark pentru actiunile la nivel international si ofera cel mai mare grad de diversificare posibil.

Diversificarea are totusi un pret, indicele apreciindu-se in medie cu numai 4,3% in dolari anual, cea mai slaba performanta dintre variantele de investitii in actiuni analizate de mine.

In graficul de mai jos puteti vedea o evolutie in timp a bursei locale, comparativ cu pietele de actiuni analizate in acest material:

Rezumand, actiunile romanesti s-au apreciat de aproape 7 ori in utimii 17 ani, fara a lua in calcul dividendele, in timp ce actiunile americane au crescut de numai 2,7 ori, iar actiunile la nivel mondial s-au dublat in acelasi interval.

Din evolutia de mai sus se poate observa insa ca actiunile romanesti comporta de departe cea mai mare volatilitate, ceea ce este normal avand in vedere ca riscul si castigul sunt direct proportionale.

Totusi este de notat ca o investitie inceputa in 2002 ar fi adus adus pana in 2009 cele mai bune randamente dintre pietele analizate, chiar si daca luam ca reper minimele inregistrate de actiunile romanesti atinse in debutul anului 2009 (dupa o scadere de circa 70% pe indicele BET fata de maximele din 2007).

Mai putem observa ca toate pietele evolueaza relativ in aceeasi directie pe termen scurt, bursa romaneasca inregistrand insa cresteri mai mari pe ciclurile de crestere si de asemenea corectii/scaderi mai ample in perioadele cu evolutii negative la nivel international. Pe ansamblu evolutia insa este net superioara.

Ok, acestea sunt rezultatele din trecut, insa nu avem nicio garantie ca se vor pastra pe viitor.

Natural vine intrebarea: Ce ne asteapta de acum incolo?

In perioada 2002 - 2019 bursa romaneasca a fost puternic influentata pozitiv de urmatorii factori:

- aderarea la Uniunea Europeana
- macrostabilizarea economica (pornind de la rate de inflatie si de 100% pe an imediat dupa Revolutie)
- imbunatatirea ratingului de tara (de la junk, la prima treapta de investmentgrade)

Pe de alta parte un impact puternic negativ asupra bursei romanesti l-a avut criza din perioada 2007 -2009 care a fost cea mai puternica din ultimii 90 de ani si care este putin probabil sa se mai repete in urmatoorii 10 - 20 de ani la acelasi nivel de intensitate.

Avand in vedere factorii de mai sus, care per total consider ca au impins randamentele peste media pe care bursa romaneasca o poate aduce in conditii normale pe termen lung, factori cu caracter irepetabil sau cu probabilitate mica de a se repeta, ma astept ca randamentele medii aduse de actiunile romaneste pe perioade de peste 20 de ani sa coboare de la circa 18 - 19% in RON la aproximativ 10 - 15% in RON anualizat in functie de scenariile luate in calcul, mai optimiste sau mai pesimiste.

De asemenea ma astept ca bursele emergente sa inregistreze evolutii ceva mai bune pe viitor, acestea fiind serios afectate in ultimii ani de incetinirea cresterii economice la nivel global.

Avand in vedere ca bursa romaneasca este o piata de frontiera care implica riscuri mai ridicate (de lichiditate, legislative, macro, fiscale etc) este de asteptat ca aceasta sa ofere si pe viitor randamente ceva mai ridicate decat alte piete emergente si mai ales fata de bursele dezvoltate.

De aceea cred in continuare cu tarie in bursa romaneasca. Pe de alta parte o diversificare a investitiilor si pe alte piete externe, sau indici globali poate contribui la o stabilitate mai mare in timp a portofoliului, la reducerea volatilitatii, dar implicit si la diminuarea randamentului asteptat.

Pentru investitorii care nu suporta scaderi ample pe perioada de 1-2 ani, diversificarea pe pietele internationale are sens si mai ales in instrumente cu venit fix. Optional puteti sa investiti intr-un fond diversificat la care managerul fondului se va ocupa de tot ce inseamna investitii.

Nu in ultimul rand daca faceti pasul pe piata de capital, este bine sa plasati economiile treptat in mai multe transe la diverse perioade de timp, sau luna de luna, ca sa evitati sa cumparati la preturi prea ridicate.